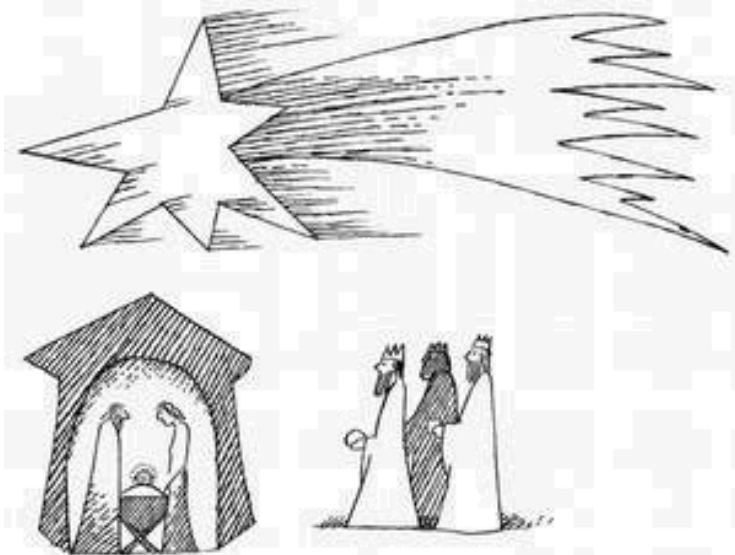

DOPISY

DOPISY LAICKÉHO SDRUŽENÍ SV. DOMINIKA

Další z katechezí svatého otce Benedikta XVI. věnovaná dominikánskému světcí. (3. část – dokončení z listopadového čísla)

Drazí bratři a sestry,

chtěl bych dnes dokončit svou katechezi o svatém Tomáši Akvinském třetí částí. I po více než sedmi letech od jeho smrti se od něho můžeme mnoho naučit. Připomněl to také můj předchůdce Pavel VI., který v promluvě přednesené ve Fossanuova 14. září 1974 u příležitosti sedmistého výročí smrti svatého Tomáše položil otázku: „Mistře, Tomáši, čemu nás můžeš naučit?“ A odpověděl následovně: „důvěře v pravdu katolického náboženského myšlení, které hájil, vyložil a otevřel pro poznávací schopnost lidského myšlení“ (*Insegnamenti* di Paolo VI, XII, 1974, str. 833-834). A téhož dne v Akvinu prohlásil v souvislosti se svatým Tomášem: „všichni, kdo jsme věrnými

syny církve, můžeme a máme být alespoň do určité míry jeho žáky!“ (*Ibid.*, str.836).

Vstupme tedy také my do školy svatého Tomáše a jeho mistrovského díla *Summa Theologiae*. Zůstala nedokončena a přece je monumentálním dílem. Obsahuje 512 otázek a 2669 článků. Jde o výstižnou argumentaci, v níž se aplikace lidské inteligence na tajemství víry odvíjí zřetelně a důkladně v podobě otázek a odpovědí, v nichž svatý Tomáš prohlubuje učení, vycházející z Písma svatého a církevních otců, zejména svatého Augustina. Svatý Tomáš v této reflexi při setkání s opravdovými otázkami své doby, jež jsou často i našimi otázkami, za použití metody a myšlení antických filosofů, zvláště Aristotela, dochází k přesným, pronikavým a přiléhavým formulacím pravd víry, v nichž se pravda, jež je darem víry, objasňuje a stává přístupnou nám skrze naši reflexi. Avšak toto úsilí lidské mysli, jak nám Akvinský připomíná svým vlastním životem, je ustavičně osvěcováno modlitbou, světlem, které přichází shůry. Jedině ten, kdo s Bohem a s tajemstvími žije, může také chápat, co říkají.

V Sumě Teologie svatý Tomáš vychází z faktu, že jsou tři způsoby bytí a bytnosti Boha. Bůh existuje v sobě samém, je počátkem a koncem všech věcí, takže veškeré stvoření pochází a závisí na Něm. Bůh je dále přítomen skrze svou milost v životě a jednání křesťana, svatých. A nakonec je Bůh zcela výjimečným způsobem přítomen v osobě Krista, reálně sjednoceným s člověkem Ježíšem a působícím ve svátostech, které pramení z jeho díla vykoupení. Struktura tohoto monumentálního díla (srov. Jean-Pierre Torrell, *La »Summa« svatého Tomáše*, Milán 2003, str. 29-75) či hledání plnosti Boha „teologickým pohledem“ (srov. *Summa Theologiae*, Ia, q.1, a.7) má proto tři části a *doctor communis* – svatý Tomáš – je popisuje těmito slovy: „Hlavním účelem posvátného učení je dát poznat Boha nejenom samého o sobě, ale také jakožto počátek a cíl všech věcí a zejména rozumného stvoření. Ve snaze vyložit toto učení, budeme pojednávat nejprve o Bohu, za druhé o pohybu stvoření směrem k Bohu a za třetí o Kristu, který je jakožto člověk pro nás cestou výstupu k Bohu“ (*Ibid.*, I, q.2). Je to určitý kruh: Bůh v sobě samém, který vychází ze sebe sama a bere nás za ruku, abychom se s Kristem vrátili k Bohu, byli s Bohem sjednoceni a Bůh byl všechno ve všem.

První část Sumy Teologie tedy zkoumá Boha samého o sobě, mystérium Trojice a stvořitelskou činnost Boha. V této části nacházíme také hlubokou reflexi o autentické realitě lidské bytnosti, vyšlé ze stvořitelských rukou Boha jako plod jeho lásky. Z jedné strany jsme stvořené, závislé bytnosti. Nepocházíme ze sebe samých, ale na druhé straně máme opravdovou autonomii, takže nejsme jenom nějakým

zdáním, jak říkají někteří platónští filosofové, ale realitou, kterou chce Bůh jako takovou a která je sama o sobě hodnotou.

V druhé části svatý Tomáš uvažuje o člověku, podníceném milostí k touze poznat a milovat Boha, aby byl šťastným v tomto čase i na věčnosti. Autor nejprve prezentuje teologické principy morálního jednání a studuje, jak se ve svobodné volbě člověka konat dobré skutky, integrují rozum, vůle a vášně, k nimž se přidává síla, udělovaná milostí Boží skrze ctnosti a dary Ducha svatého, jakož i pomoc, poskytovaná také morálním zákonem. Lidská bytost je tedy dynamickou bytostí, která hledá sebe samu, snaží se stát sama sebou a v tomto smyslu se snaží konat skutky, které ji tvoří a opravdu činí člověkem. Sem patří morální zákon, milost a vlastní rozum, vůle a vášně. Na tomto základě svatý Tomáš načrtává fyziognomii člověka, který žije podle Ducha a tak se stává ikonou Boha. Tady se Akvinský zabývá studiem třech teologálních ctností – víry, naděje a lásky – po nichž následuje pronikavé zkoumání více než padesáti morálních ctností, uspořádaných kolem čtyř základních ctností – moudrosti, spravedlnosti, mírnosti a statečnosti. Uzavírá pak úvahou o různých povoláních v církvi.

Ve třetí části Sumy svatý Tomáš zkoumá mystérium Krista – cestu a pravdu – skrze něž můžeme dosáhnout Boha Otce. V této části píše téměř nepřekonatelné stránky o mystériu Vtělení a Ježíšově utrpení a přidává široké pojednání o sedmi svátostech, protože v nich Vtělené božské Slovo rozšiřuje dobra vtělení k naší spáse skrze naše putování víry k Bohu a k věčnému životu, zůstává tak materiálně jakoby přítomno v realitě stvoření a v nitru se nás dotýká.

Svatý Tomáš se při pojednání o svátostech zabývá zejména mystériem eucharistie, k níž choval tak pronikavou zbožnost, jak uvádějí jeho životopisci, že pokládal svoji hlavu na svatostánek jakoby chtěl slyšet tlukot Ježíšova božského i lidského Srdce. V jednom svém komentáři k Písmu svatý Tomáš píše: „Eucharistie je svátostí Utrpení našeho Pána, obsahuje Ježíše Krista, který pro nás trpěl. Proto všechno, co je účinkem Utrpení našeho Pána, je také účinkem této svátosti“ (*In Ioannem*, c.6, lect. 6, n. 963). Snadno tak pochopíme, proč svatý Tomáš a jiní svatí při slavení mše svaté prolévají slzy soucitu s Pánem, který se dává v oběť za nás, slzy radosti a vděčnosti.

Drazí bratři a sestry, zamilujme se do této svátosti ve škole svatých! Účastněme se mše svaté usebraně, aby se nám dostávalo duchovních plodů, živme se Tělem a Krví Páně, abychom byli nepřetržitě syceni božskou milostí! Ochotně a často se zdržujme osobně v blízkosti Nejsvětější svátosti!

To co svatý Tomáš vědecky stroze popsal ve svých největších teologických dílech, jakými jsou *Summa Theologiae*, a také *Summa contra Gentiles* předkládal také ve svých kázáních, určených studentům

a věřícím. Roku 1273, rok před svou smrtí, kázal během celé postní doby v kostele sv. Dominika Většího v Neapoli. Obsah oněch kázání byl shrnut a zachován. Jsou to Dílka, ve kterých vysvětluje Apoštolské vyznání víry, vykládá modlitbu Otče náš, podává Desatero a komentuje Zdravas Maria. Obsah kázání Andělského učitele téměř odpovídá struktuře Katechismu katolické církve. V katechezích a kázáních by v naší době obnoveného úsilí o evangelizaci neměly nikdy chybět tyto základní argumenty: to co věříme, a tedy Vyznání víry; to co se modlíme, a tedy Otče náš a Zdravas Maria; a to co žijeme, jak nás učí biblické Zjevení, tedy zákon lásky k Bohu a bližnímu a Desatero přikázání jako výklad tohoto přikázání lásky.

Chtěl bych nabídnout pár příkladů z obsahu tohoto prostého, podstatného a přesvědčivého učení svatého Tomáše. Ve svém *Opusculu* o Apoštolském vyznání víry vysvětluje hodnotu víry. Jejím prostřednictvím se duše sjednocuje s Bohem a vytváří se zárodek života věčného. Život dostává bezpečnou orientaci a my úspěšně překonáváme pokušení. Tomu kdo namítá, že víra je hloupost, protože vyžaduje věřit v něco, co nepostihují zkušenosti smyslů, nabízí svatý Tomáš velmi obsáhlou odpověď a připomíná, že tato pochybnost je bezdůvodná, protože lidská inteligence je omezená a nemůže poznat všechno. Pouze v případě, že bychom mohli mít dokonalé poznání všech viditelných i neviditelných věcí, bylo by opravdu hloupostí přijímat pravdy pouhou vírou. A kromě toho, poznamenává svatý Tomáš, není možné žít, aniž bychom se svěřili zkušenosti druhých tam, kde chybí osobní poznání. Je proto rozumné uvěřit Bohu, který se zjevuje, a svědectví apoštolů, kterých bylo málo, byli prostí a chudí, zdrcení v důsledku ukřižování svého Mistra, a přece se mnohé moudré, vznešené a bohaté osoby při poslechu jejich kázání zakrátko obrátily. Je to vskutku historicky podivuhodný fenomén, který lze stěží rozumně vysvětlit jinak než setkáním apoštolů se Zmrtvýchvstalým Pánem.

Když svatý Tomáš komentuje článek Vyznání víry o Vtělení božského Slova, podává několik úvah. Tvrdí, že křesťanská víra je uvažováním o mystériu Vtělení posilována; naděje se důvěřivěji povznáší myšlenkou, že Syn Boží přišel mezi nás jako jeden z nás, aby sdílel s lidmi svoje božství; láska je oživována, protože není zřetelnějšího znamení lásky Boží pro nás, než vidět Stvořitele světa, jak se sám stává stvořením, jedním z nás. Uvažujeme-li o mystériu Vtělení Boha, rozněcuje se nakonec naše touha dosáhnout Krista ve slávě. Za použití jednoduchého a účinného přirovnání svatý Tomáš poznamenává: „Kdyby byl bratr nějakého krále od něho vzdálen, zajisté by měl touhu žít vedle něho. A Kristus je našim bratrem, takže máme toužit po jeho blízkosti a srdcem se s Ním sjednocovat“ (*Opuscoli teologico-spirituali*, Roma 1976, str. 64).

Když podává modlitbu Otče náš, svatý Tomáš ukazuje, jak je sama o sobě dokonalá a má všech pět charakteristik, které by měla mít dobrá modlitba: důvěřivost a klidnou oddanost, vhodnost obsahu „protože od chvíle, kdy máme těžkosti s výběrem tužeb – podotýká sv. Tomáš – je značně obtížné vědět, co přesně je vhodné žádat a co nikoli“ (*Ibid.*, str. 120); potom je to patřičné pořadí proseb, vroucnost lásky a upřímnost pokory.

Svatý Tomáš byl jako všichni svatí velkým ctitelem Matky Boží. Označil ji nádherným titulem: *Triclinium totius Trinitatis*, místo spočinutí Nejsvětější Trojice, protože tři božské osoby kvůli Vtělení v žádném jiném stvoření než v ní nepřebývaly a v její milostiplné duši tak zakoušely potěšení a radost žít. Na její přímluvu můžeme dosáhnout každé pomoci.

Modlitbou, která je tradičně připisována svatému Tomášovi a která v každém případě odráží prvky jeho hluboké mariánské zbožnosti, řekeme taktéž: „Nejblaženější a nejněžnější Panno Maria, Matko Boží... svěťuji tvému milosrdnému srdci celý svůj život... Vypros mi, má nejněžnější Paní, pravou lásku, kterou bych mohl celým srdcem milovat nade všechno tvého nejsvětějšího Syna a hned po něm tebe a bližního v Bohu a kvůli Bohu.

*převzato z České sekce Radio Vaticana
Přeložil Milan Glaser*

Prosby o modlitby

a) obecné (převzato z OPuscula):

... za nového magistra řádu fr. Bruna Cadoré

... za pražského arcibiskupa Mons. Dominika Duku OP

... za otce provinciála fr. Benedikta OP a bratry zastávající provinční officia

... za projekt přestavby pražského kláštera

... za nová povolání pro všechny větve dominikánské rodiny

... za naše bratry a sestry, kteří kdekoli na světě trpí kvůli výkonu své služby

... za křesťany v Iráku

... za apoštolské působení v médiích, především na internetu

... za projekt křesťanského knihkupectví OLIVA

... za nemocné členy, příbuzné a přátele dominikánské rodiny

... za naše bratry a sestry působící ve školství

... za naše bratry studenty ve Francii

... za znojenské mnišky, které hledají nový příbytek

... za projekt kláštera mnišek v Praze-Lysolajích

... za rozvoj teologie a křesťanské filosofie na Teol. fakultě v Č. Budějovicích

... za Postupovy v jejich těžké životní situaci

... za bratra Jana Pavla z LSSD, který je vážně nemocen

b) speciální (MS Plzeň):

- ... za našeho otce biskupa Františka
- ... za naši diecézi
- ... za naše zemřelé členy známé i neznámé
- ... za naše nemocné členy
- ... za naše členy, kteří se nemohou dostavovat na společná setkání
- ... za naše členy, kteří s naším MS nejsou v kontaktu
- ... za naše představené a za Boží pomoc pro všechna důležitá rozhodnutí
- ... za našeho řádového asistenta otce Prokopa
- ... za farnost v Dobřanech
- ... za bratry v plzeňském konventu
- ... za farnost u Panny Marie Růžencové v Plzni
- ... za farnosti všech našich bratří a sester

Přejeme hojnost Božího požehnání:

Narozeniny

† Věra Kolumba Mrázová	11.1.1919
Judita Šmolíková	13.1.1954
Vincenc Horáček	13.1.1965
† Milena Norberta Koulová	19.1.1922

Věčné sliby

Martin Aul	12.1.1990
Markéta Aulová	12.1.1990
Tomáška Srbecká	12.1.1992
† Otomar Vojtěch Hana	28.1.1995

Svátek

† Marie Kateřina (Ricci) Jandová	4.1.
Markéta (Uherská) Aulová	19.1.
Fr. Tomáš (Akvinský) Zeman	28.1.
P. Tomáš (Akvinský) Pospíšil	28.1.
Tomáš (Akvinský) Mička	28.1.
Tomáška (Akv.) Srbecká	28.1.

☺ ZPRÁVY ☹

Příští schůzka MS bude **1. února** od 16 hod.

DOPISY - informační měsíčník laiků O.P. Vydává Laické sdružení sv. Dominika - Místní sdružení Panny Marie Růžencové, Jiráskovo nám. 30, 301 54 Plzeň; <http://pmr.op.cz>; e-mail: j.horacek@centrum.cz.

Pouze pro vnitřní potřebu. Neprodejně. Odpovědný redaktor Jan Vincenc Horáček.

Příspěvky zasílejte na výše uvedené adresy. Redaktor si vyhrazuje právo příspěvky upravovat a krátit.